

การพัฒนากระบวนการผลิตกล้วย
และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์
ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารจากกล้วย
ตำบลโพประทับ อำเภอกำแพง จังหวัดสิงห์บุรี

อ.ศักดิ์ชัย อินจ

สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์

อ.กิตติวัลย์ ทองอร่าม

สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์

บทนำ

กล้วยเป็นพืชเศรษฐกิจ และมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป ทั้งในการรับประทานและยังนำมาแปรรูปเป็นอาหารคาว อาหารหวาน และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น กล้วยตาก กล้วยฉาบ กล้วยทอด กล้วยอบเนย เป็นต้น กล้วยเป็นพืชที่ให้คุณค่าทางอาหารสูง ประกอบด้วยคาร์โบไฮเดรต แคลเซียม ฟอสฟอรัส และวิตามินเอ กล้วยสามารถบริโภคสดและแปรรูปได้ซึ่งได้รับความนิยมรับประทานกันมาจนถึงปัจจุบัน การแปรรูปกล้วยถือเป็นภูมิปัญญาของคนไทยมาช้านานและยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะเกษตรกรที่มีการปลูกกล้วยเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับกล้วยในยามที่ผลผลิตออกมามาก อีกทั้งเป็นการสร้างอาชีพหรือต่อยอดอาชีพเดิมที่มีอยู่ให้มั่นคงต่อไป จากการลงพื้นที่สอบถามกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารจากกล้วย ตำบลโพประจักษ์ อำเภอนาทอง จังหวัดสิงห์บุรี รวมกลุ่มกันเพื่อนำผลผลิตกล้วยมาแปรรูป เนื่องจากในพื้นที่ที่มีการปลูกกล้วยจำนวนมาก เพื่อบริโภคและจำหน่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ และมีกล้วยที่ไม่ได้คุณภาพสำหรับการจำหน่าย จะนำมาแปรรูปเป็นกล้วยตาก กล้วยทอด และกล้วยฉาบ ซึ่งยังไม่หลากหลายและขาดความน่าสนใจ ทางกลุ่มฯจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากระบวนการผลิตกล้วยตากซึ่งมียอดขายจำนวนมาก ให้สะอาดถูกหลักอนามัยยิ่งขึ้น แต่ขาดองค์ความรู้เรื่องตู้อบกล้วย นอกจากนี้ยังมีความสนใจในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายยิ่งขึ้น โดยมีความสนใจผลิตภัณฑ์กล้วยแท่ง (Banana Stick) แต่ยังคงขาดองค์ความรู้ในการผลิตและเพิ่มมูลค่าในตัวสินค้าของกลุ่มให้มีความโดดเด่นหรือน่าสนใจยิ่งขึ้น

สรุปประเด็นปัญหาในการพัฒนา

1. พัฒนาระบวนการผลิตกล้วยตากให้สะอาดถูกหลักอนามัย
2. ผลิตภัณฑ์แปรรูปกล้วยยังไม่หลากหลาย สนใจพัฒนาเป็นกล้วยแท่ง และพัฒนาต้นแบบบรรจุภัณฑ์ ซึ่งพบว่ายังไม่มีบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมในการใส่ผลิตภัณฑ์วางจำหน่าย

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อพัฒนาเครื่องอบกล้วยตากพลังงานแสงอาทิตย์
2. เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกล้วย

กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินโครงการ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารจากกล้วย ตำบลโพประจักษ์ อำเภอนาทอง จังหวัดสิงห์บุรี

ระยะเวลาดำเนินโครงการ

ธันวาคม 2566 - สิงหาคม 2566

วิธีดำเนินโครงการ

1. วางแผนและพัฒนา และนำมาวิเคราะห์
2. การพัฒนาเครื่องอบกล้วย และการแปรรูปกล้วย และพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด
3. อบรมเชิงปฏิบัติการ ขั้นตอนการเผยแพร่ และถ่ายทอดความรู้
4. ติดตามผล ทดลองตลาด ให้ข้อเสนอแนะ
5. รายงานผลการดำเนินโครงการและติดตามการใช้ประโยชน์

ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

ผลลัพธ์ (Outcome)

ด้านนโยบาย สนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยมีหน่วยงานในพื้นที่ เช่น อบต.โพประทับแก้ว/พัฒนาชุมชน/กศน.

ด้านเศรษฐกิจ เป็นการลดรายจ่าย/เพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มและชุมชน

ด้านสังคม กลุ่มสามารถบริหารจัดการและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

ด้านวิชาการ ได้องค์ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าธุรกิจกล้วย

ผลกระทบ (Impact)

ด้านเศรษฐกิจ ส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชน ทั้งกลุ่มฯ และชุมชนพื้นที่จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรีและจังหวัดใกล้เคียง

ด้านสังคม มีกลุ่มเกษตรกรร่วมมือกันทำธุรกิจชุมชน

ด้านสิ่งแวดล้อม การปลูกแบบอินทรีย์

การนำไปใช้ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชน

1. การใช้ประโยชน์ในเชิงสาธารณะ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกล้วยและส่งเสริมการผลิตกล้วยแท่ง (Banana Stick) ให้กับผู้ที่สนใจ

2. การใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารจากกล้วยสามารถนำกล้วยไปทำการแปรรูปและจำหน่าย

3. การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ พร้อมบรรจุภัณฑ์เพื่อนำไปจำหน่าย ทราบต้นทุนผลิตภัณฑ์และกำหนดราคาขายที่เหมาะสมเพื่อให้ได้กำไรที่ต้องการ สามารถเพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารจากกล้วย

4. การใช้ประโยชน์ด้านสุนทรียภาพ สร้างความสุข กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ และบรรจุภัณฑ์ ที่เหมาะสมตามความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารจากกล้วย

5. การใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้รับความรู้เชิงวิชาการเกี่ยวกับการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การคำนวณต้นทุนและการกำหนดราคาขายจากการผลิตผลิตภัณฑ์กล้วยแท่ง (Banana Stick)

ข้อเสนอแนะ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ยังคงต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกล้วย ซึ่งมหาวิทยาลัยควรดำเนินโครงการบริการวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ต่อชุมชน